

Sygn. akt V KK 523/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej 30 stycznia 2023 r.,
w sprawie **M. B.**,
skazanego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i in.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt V Ka 954/21,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi
z dnia 26 kwietnia 2021 r., sygn. akt IV K 416/20,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata R. B., Kancelaria Adwokacka w Ł., kwotę 442,80 (czterysta czterdzieści dwa i 80/100) zł, zawierającą 23% VAT, z tytułu sporządzenia i wniesienia kasacji z urzędu;**
- 3. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2021 r., sygn. IV K 416/20, uznano M. B. za winnego tego, że w dniu 6 marca 2019 r. w Ł. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i w zamiarze, aby ustalone i nieustalone osoby, dokonały czynu zabronionego polegającego na

uprzednim wprowadzeniu w błąd pokrzywdzonej E. F. co do tożsamości oraz okoliczności związanych z przeprowadzaną akcją policyjną z oszustami bankowymi, doprowadzeniu jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 93 879,83 zł, ułatwił im jego popełnienie, w ten sposób, że zawarł z Bankiem S.A. z siedzibą w W. umowę rachunków bankowych, karty debetowej oraz dostępu do usług przez kanały bankowości elektronicznej, następnie przekazał ustalonej osobie pełną, otrzymaną dokumentację do założonego uprzednio przez siebie w dniu 6 marca 2019 r. rachunku, czym umożliwił przelew na przedmiotowy rachunek bankowy z pieniędzy przelanych przez pokrzywdzoną kwoty 30.000 zł z rachunku bankowego D. D., przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który została wymierzona kara 10 miesięcy pozbawienia wolności; na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono obowiązek naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej E. F. przez M. B. kwotę 100 zł; na podstawie art. 63 § 1 k.k. dokonano stosownego zaliczenia okresu zatrzymania na poczet kary pozbawienia wolności.

Od tego wyroku została przez obrońcę oskarżonego złożona apelacja, w której zarzucono został błąd w ustaleniach faktycznych poprzez bezpodstawne przyjęcie, że M. B. dopuścił się zjawiskowej postaci przestępstwa określonego w art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., podczas gdy z uwagi na brak wypełnienia znamienia strony podmiotowej pomocnictwa oskarżonemu nie można przypisać czynu wypełniającego dyspozycję powołanych przepisów oraz, w której w konsekwencji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. V Ka 954/21, wyrok w odniesieniu do M. B. został utrzymany w mocy.

Od tego wyroku obrońca skazanego złożył kasację, zarzucając rażącą obrazę prawa materialnego, w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanego skazanemu czynu mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. poprzez ich błędne zastosowanie polegające na utrzymaniu

w mocy wyroku, w którym opis czynu nie wyczerpuje znamion czynu zabronionego kwalifikowanego w ramach przywołanej normy, a tym samym przypisanie oskarżonemu odpowiedzialności karnej, pomimo braku wszystkich znamion czynu zabronionego, do którego pomocnikiem miał być M. B., albowiem z opisu przypisanego mu czynu nie wynika, by ustalone i nieustalone osoby, które dokonały czynu zabronionego wypełniły znamię podmiotowe działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tym samym skazanemu przypisano pomocnictwo do czynu niewypełniającego wszystkich znamion oszustwa z art. 286 § 1 k.k.

Formułując powyższy zarzut autor apelacji wniósł o uchylenie wyroków sądów obu instancji i uniewinnienie M. B. od zarzucanego mu czynu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., wobec czego w tym trybie podlegała oddaleniu. Nie miał racji obrońca wskazując, iż niezawarcie w opisie czynu wskazania, że oszustwo, pomocnikiem w popełnieniu którego miał być M. B., było realizowane w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, dekompletuje zespół znamion przypisanego skazanemu czynu i winno skutkować jego uniewinnieniem. Nie sam bowiem opis czynu jest w tej materii relewantny, skoro z ustaleń poczynionych przez sąd I instancji i zaakceptowanych w toku kontroli instancyjnej wynika, że skazany miał świadomość, iż jego działanie ułatwiło popełnienie oszustwa o określonym przebiegu. Dzięki założonemu przez niego rachunkowi bankowemu możliwą stała się realizacja czynu zabronionego, jego sprawcy mogli ukryć swoją tożsamość i otrzymywać środki finansowe pochodzące z przestępstwa. Wymogiem przypisania pomocnictwa do oszustwa jest, aby udzielający pomocy obejmował świadomością to, że podejmując określone czynności czyni to w odniesieniu do konkretnego, scharakteryzowanego w odpowiednim przepisie części szczególnej lub w przepisie pozakodeksowym czynu zabronionego, a także w odniesieniu do indywidualnie oznaczonej osoby bezpośredniego wykonawcy. W konsekwencji musi on obejmować świadomością zarówno prawną charakterystykę czynu zabronionego, którego popełnienie ma zamiar ułatwić, oraz mieć świadomość znaczenia swojego zachowania, w tym w

szczegółności tego, że stanowi ono ułatwienie popełnienia czynu zabronionego przez inną osobę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2013 r., III KK 184/13, OSNKW 2014, z. 2, poz. 15). Te wszystkie elementy zostały w niniejszej sprawie, na podstawie ustalonych okoliczności zdarzenia, właściwie zdefiniowane, przy zachowaniu ram określonych przez art. 7 k.p.k. Trafne pozostaje w tej mierze odwołanie się do przytoczonego również przez skarżącego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 września 2019 r., że opis czynu przypisanego, który ma postać zjawiskową pomocnictwa, w zakresie czynu zabronionego, do którego popełnienia udzielono pomocy, powinien zawierać wszystkie znamiona typu czynu zabronionego popełnianego w formie sprawczej, także należące do strony podmiotowej. W wypadku oszustwa wymagane jest więc, by opis taki zawierał znamię kierunkowe w postaci działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, oczywiście niekoniecznie po stronie pomocnika, ale koniecznie po stronie osoby, której udzielana jest pomoc do oszustwa. Jednakże nie należy tego czynić w sposób fragmentaryczny, gdyż prowadzić on częstokroć może – czego przykładem jest rozpoznana kasacja - do całkowicie sprzecznych z treścią danego orzeczenia wniosków. Kompleksowa bowiem jego analiza nie stanowiła wsparcia sformułowanego w kasacji zarzutu, a wręcz przeciwnie – utwierdzała w zasadnym poglądzie o jego oczywistej bezzasadności. W omawianych motywach – analogicznie jak w niniejszej sprawie – Sąd Najwyższy stwierdził mianowicie, że opis czynu przypisanego skazanemu w zakresie czynu zabronionego, do którego udzielił pomocy, nie zawiera znamienia działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Sąd *meriti* nie wskazał bowiem, jak to zwyczajowo czyni się w opisach czynów przypisanych w sprawach o przestępstwo oszustwa, iżby sprawca miał działać w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Sąd Najwyższy odniósł się jednak w tej materii do wielokrotnie już podkreślanego stanowiska, że postępowanie karne nie jest procesem formułkowym i nie wymaga, by w wyroku skazującym powtarzać wyłącznie określenia ustawowe. Wystarczające jest, by opis czynu odpowiadał wyrażeniom ustawowym, stanowiącym znamiona typu czynu zabronionego, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie. O ile zatem w treści opisu czynu zabronionego nie ujęto *expressis verbis*, że sprawca, któremu skazany udzielił pomocy, miał działać w celu

osiągnięcia korzyści majątkowej (w rozumieniu art. 115 § 4 k.k.), to ze wskazanych w tym opisie ustaleń wynikało, że i to znamię zostało przypisane. Sąd odwoławczy wskazał bowiem już w części dyspozytywnej swego wyroku, iż sprawca główny miał doprowadzić pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, uzyskując od niej kwotę 1595 zł w zamian za usługę (pośrednictwo w załatwieniu pracy w Niemczech), której nigdy nie miał zamiaru się podjąć. Skoro więc Sąd ustalił, iż sprawca poprzez wprowadzenie w błąd chciał uzyskać od pokrzywdzonej kwotę 1595 zł, to uznać należy, że również i znamię działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zostało w wyroku, chociaż nie w sposób bezpośredni, ale jednak dostateczny, opisane. Niezbędne dla poczynienia właściwej interpretacji całościowe zapoznanie się z treścią powyższego judykatu przekonuje zatem, że nie modelowe ujęcie przedmiotowego znamienia w opisie czynu decyduje o realizacji przez skazanego kompletu znamion przypisanego mu czynu, lecz stosowne ustalenia, które w sprawie niniejszej zostały odpowiednio poczynione.

Mając więc na uwadze treść powyższych rozważań konieczne było oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej, co implikowało orzeczenie o kosztach postępowania, które orzeczone zostały stosownie do treści art. 624 § 1 k.p.k. Na rzecz obrońcy z urzędu zasądzone zostały (adekwatnie do złożonego wniosku) koszty nieopłaconej pomocy prawnej na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2020 r., poz. 1651 t.j.) oraz § 2 pkt 1, § 4 ust. 3, § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 18 t.j.).